

KẾ HOẠCH HÀNH ĐỘNG
Về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể hát Ca trù và hát Trống quân
tỉnh Hưng Yên giai đoạn 2014-2020

Căn cứ Luật Di sản văn hóa năm 2001, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa năm 2009; căn cứ thực trạng nghệ thuật hát Ca trù và hát Trống quân trên địa bàn tỉnh, Ủy ban nhân dân tỉnh xây dựng Kế hoạch hành động về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể hát Ca trù và hát Trống quân tỉnh Hưng Yên giai đoạn 2014-2020 như sau:

I. THỰC TRẠNG HÁT CA TRÙ, HÁT TRỐNG QUÂN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH

Hát Ca trù và hát Trống quân là di sản văn hóa phi vật thể đặc sắc, đã tồn tại hàng trăm năm, phát triển rộng khắp trên các địa bàn tỉnh. Các loại hình nghệ thuật này cực thịnh vào nửa đầu thế kỷ XX, bị lãng quên suốt gần nửa cuối thế kỷ XX. Năm 2009, hát Ca trù được Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hiệp quốc UNESCO ghi danh là di sản văn hóa phi vật thể cần được bảo vệ khẩn cấp. Hiện nay, hát Ca trù và hát Trống quân trên địa bàn tỉnh có nguy cơ mai một, thất truyền.

1. Về hát Ca trù

- Toàn tỉnh hiện có 77 người là đào, kép, quan viên ở 7 huyện, thành phố biết trình diễn Ca trù: Văn Giang, Kim Động, Phù Cừ, Tiên Lữ, Ân Thi, Mỹ Hào và thành phố Hưng Yên. Trong đó: 4 người thuần thực 4 làn điệu trở lên, 2 người thuần thực 3 làn điệu; 71 người biết trình diễn 1-2 làn điệu. Toàn tỉnh có 3 Câu lạc bộ Ca trù với 56 thành viên; có 3 người được Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam công nhận là nghệ nhân dân gian, 5 người đang làm hồ sơ đề nghị công nhận nghệ nhân dân gian. Đa số đào, kép đều ở những vùng có truyền thống hát Ca trù như xã Vĩnh Khúc, xã Mễ Sở huyện Văn Giang; xã Bình Minh, huyện Khoái Châu; xã Trung Nghĩa, thành phố Hưng Yên;

- Trong lịch sử, tỉnh Hưng Yên có truyền thống hát Ca trù gắn liền với các di tích, địa danh và đào, kép, văn nhân nổi tiếng như:

+ Đền Á Đào, xã Trung Nghĩa, thành phố Hưng Yên; đình Đông Mai, xã Chỉ Đạo, chùa Thái Lạc xã Lạc Hồng, huyện Văn Lâm; đền Tiên mãn đường Mai hoa công chúa, xã Vĩnh Khúc, huyện Văn Giang; đền Hóa, xã Dạ Trạch, đền Đa Hòa, xã Bình Minh, huyện Khoái Châu; đình Nội Linh, xã Ngô Quyền, huyện Tiên Lữ; miếu Cô đầu (rap Thăng Long trước đây), phường Minh Khai, thành phố Hưng Yên... Trong số này, di tích đền Á Đào là một thành tố quan trọng (cùng 15 tỉnh, thành trên cả nước) nằm trong nội dung hồ sơ khoa học trình Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hiệp quốc UNESCO

công nhận Ca trù là Di sản văn hóa phi vật thể cần được bảo vệ khẩn cấp của nhân loại;

+ Đào, kếp, văn nhân Ca trù nổi tiếng xưa của cả nước là người Hưng Yên như: Ca nương Đào Thị Huệ, người làng Đào Đặng, xã Trung Nghĩa, thành phố Hưng Yên, đã dùng tiếng hát Ca trù để giết giặc Minh ở thế kỷ XV; Ca nương Trần Thị Quý, người làng Duyên Yên, xã Ngọc Thanh, huyện Kim Động, là nguyên mẫu của nhân vật chính Đào Mật trong tác phẩm “Chuyện tình viên Phó sứ” - tác phẩm viết về một đào hát Ca trù nổi tiếng với vị quan Phó Chánh sứ tỉnh Hưng Yên thời kỳ Pháp thuộc. Kếp đàn Chu Văn Du, người xã Phú Thịnh, huyện Kim Động, nghệ nhân đàn đáy tài hoa thời Pháp thuộc, đã trình diễn và giảng dạy ở trong nước và nước ngoài. Văn nhân nổi tiếng ở Hưng Yên có Đoàn Thị Điểm, Chu Mạnh Chinh, Bùi Mai Điểm... đã đóng góp cho sự phát triển của nền thơ ca Việt Nam và nghệ thuật hát Ca trù nhiều tác phẩm có giá trị còn được lưu truyền đến ngày nay.

2. Về hát Trống quân

Hát Trống quân được phổ biến rộng rãi trong tỉnh Hưng Yên từ lâu, tập trung nhiều nhất ở các huyện Khoái Châu, Ân Thi, Kim Động và Văn Giang; nổi tiếng là các làng Xuân Cầu xã Nghĩa Trụ và làng Khúc Lộng, xã Vĩnh Khúc, huyện Văn Giang; làng Đầu, xã Bãi Sậy, huyện Ân Thi; làng Tiên Cầu, xã Hiệp Cường, huyện Kim Động.... Hiện nay, thành viên của một số Câu lạc bộ văn nghệ, một số người làm công tác văn hóa nghệ thuật của tỉnh, một số diễn viên nhạc công của Nhà hát Chèo Hưng Yên biết trình diễn Trống quân. Hoạt động tích cực trên địa bàn tỉnh hiện có Câu lạc bộ hát Trống quân Dạ Trạch được thành lập từ năm 1989 (thành lập lại năm 2012) với 26 thành viên, trong đó 7 người được Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam công nhận là nghệ nhân dân gian. Năm 2013, Câu lạc bộ Trống quân Dạ Trạch tham gia Liên hoan Dân ca Việt Nam tổ chức tại Hà Nội và đạt giải xuất sắc.

3. Một số hạn chế và nguyên nhân

3.1. Hạn chế

- Một số cấp ủy, chính quyền chưa có sự quan tâm, chăm lo cho các Câu lạc bộ Ca trù, Trống quân; chưa có chế độ, chính sách hỗ trợ cho các nghệ nhân và các Câu lạc bộ;

- Các đơn vị sự nghiệp của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Hưng Yên nhất là Trường Trung cấp Văn hóa, Nghệ thuật và Du lịch; Nhà hát Chèo; Trung tâm Văn hóa tỉnh; Bảo tàng tỉnh chưa đưa việc bảo tồn hát Ca trù, hát Trống quân vào nhiệm vụ thường xuyên hàng năm của đơn vị;

- Các đơn vị biểu diễn nghệ thuật chuyên nghiệp của tỉnh, nhất là Nhà hát Chèo chưa đưa việc biểu diễn hát Ca trù, hát Trống quân vào chương trình biểu diễn để phục vụ nhân dân;

- Số lượng người thực hành có đầy đủ năng lực, tri thức và kỹ năng trình diễn, truyền dạy hát Ca trù và hát Trống quân còn rất ít, nhất là hát Trống quân;

- Không gian (lễ hội truyền thống, hội thi, hội diễn, ...) cho hát Ca trù và hát Trống quân hoạt động ngày càng bị thu hẹp; việc tham gia biểu diễn hát Ca trù, hát Trống quân trong các chương trình biểu diễn văn hóa, nghệ thuật do các cơ quan, tổ chức, đơn vị trong tỉnh biểu diễn quá ít;

- Đối tượng người nghe hát Ca trù, hát Trống quân hiện nay không nhiều.

3.2. Nguyên nhân của những hạn chế

- Do nhận thức chưa đầy đủ của một bộ phận lãnh đạo, quản lý các cấp, các ngành trong việc bảo tồn và phát triển các di sản văn hoá phi vật thể nói chung trong đó có hát Ca trù, hát Trống quân nói riêng. Vì vậy chưa có sự quan tâm đúng mức trong việc lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị hát Ca trù và hát Trống quân;

- Do yếu tố lịch sử, đất nước bị chiến tranh kéo dài, tác động mặt trái của cơ chế thị trường đã và đang làm mai một các loại hình văn hoá nghệ thuật truyền thống của ông cha để lại;

- Quá trình hội nhập quốc tế, sự bùng nổ thông tin, sự du nhập của văn hóa nước ngoài làm thay đổi nhanh chóng trong các lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, làm thay đổi thị hiếu âm nhạc của người dân, nhất là giới trẻ.

II. MỤC TIÊU, NHIỆM VỤ VÀ GIẢI PHÁP

1. Mục tiêu

- Từ nay đến năm 2020, tiếp tục khôi phục, giữ gìn và phát triển những giá trị đặc sắc về phong tục tập quán tốt đẹp, lễ lối sinh hoạt văn hoá đồng thời nâng cao nhận thức, lòng tự hào về việc bảo tồn và phát huy giá trị của hát Ca trù và hát Trống quân trên địa bàn tỉnh; góp phần xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc và thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh theo hướng bền vững;

- Phấn đấu đến năm 2015, hát Ca trù và hát Trống quân của tỉnh thoát khỏi tình trạng bảo vệ khẩn cấp;

- Phấn đấu đến năm 2020, hát Ca trù và hát Trống quân được phổ biến rộng rãi trong các lễ hội văn hoá của tỉnh. Hát Trống quân của Hưng Yên đề nghị là di sản văn hóa cấp quốc gia.

2. Nhiệm vụ và giải pháp

2.1. Kiểm kê và hệ thống hoá các tư liệu

Xây dựng kế hoạch kiểm kê, nghiên cứu, sưu tầm, tư liệu hóa di sản văn hoá phi vật thể nói trên, trên cơ sở đó đánh giá kết quả, dự báo các tác động ảnh hưởng và thách thức trong công tác bảo tồn để đưa vào khai thác sử dụng giá trị của hát Ca trù và hát Trống quân.

2.2. Tuyên truyền, quảng bá

- Thường xuyên tuyên truyền, giới thiệu hát Ca trù, hát Trống quân trong cộng đồng để nâng cao nhận thức; quảng bá cho khách tham quan du lịch thông

qua các phương tiện thông tin đại chúng, sách báo, văn hóa phẩm và các chương trình hoạt động ngoại khóa của các trường phổ thông và chuyên nghiệp;

- Chỉ đạo điễm một số CLB trên địa bàn thành phố Hưng Yên, các huyện: Khoái Châu, Văn Giang tổ chức hoạt động biểu diễn hát Ca trù, hát Trống quân để quảng bá, đồng thời phục vụ du khách theo tuyến du lịch Sông Hồng, sau đó nhân rộng trong toàn tỉnh;

- Tổ chức định kỳ liên hoan hát Ca trù, hát Trống quân tỉnh Hưng Yên; tham gia các liên hoan hát Ca trù, hát Trống quân trong khu vực và toàn quốc.

2.3. Củng cố, kiện toàn và nâng cao chất lượng các câu lạc bộ

- Củng cố, duy trì hoạt động và thường xuyên kết nạp những thành viên mới ở các câu lạc bộ đã có;

- Hướng dẫn thành lập câu lạc bộ đối với những địa phương chưa có câu lạc bộ mà có người biết đàn, hát Ca trù, hát Trống quân, với yêu cầu mỗi câu lạc bộ có ít nhất 1 kếp, 2 đào, 1 quan viên thành thạo từ 2 làn điệu trở lên;

- Duy trì sinh hoạt, luyện tập thường xuyên để nâng cao chất lượng nghệ thuật, đủ khả năng trình diễn phục vụ đông đảo các tầng lớp nhân dân và khách du lịch;

- Nghiên cứu, đề xuất thành lập Trung tâm Nghệ thuật truyền khẩu Phố Hiến, trong đó hát Ca trù, hát Trống quân làm chủ đạo.

2.4. Phục hồi và truyền dạy

- Hàng năm tổ chức các lớp học, lớp tập huấn nhằm phổ biến kiến thức và truyền dạy, nâng cao trình độ cho các thành viên của các câu lạc bộ và hạt nhân văn nghệ của một số địa phương trong tỉnh; cử và tạo điều kiện cho các hạt nhân nòng cốt tham gia các lớp tập huấn, bồi dưỡng, đào tạo về hát Ca trù, hát Trống quân do Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch tổ chức;

- Khôi phục sinh hoạt hát, tế cửa đình để trình diễn phục vụ lễ hội tại các di tích, ưu tiên các địa phương đã có truyền thống hát Ca trù, hát Trống quân; tổ chức trình diễn tại các lễ hội, hội thi, liên hoan hàng năm do tỉnh tổ chức;

- Khuyến khích truyền dạy theo phương pháp truyền thống và tự học qua đài, băng, đĩa;

- Đảm bảo mỗi câu lạc bộ truyền thống biểu diễn trung bình 30-40 buổi/năm, mỗi buổi biểu diễn trung bình đạt 100 người xem trở lên.

2.5. Xây dựng và thực hiện cơ chế, chính sách

- Xây dựng hồ sơ đề nghị phong tặng các danh hiệu cho các nghệ nhân;

- Hỗ trợ các Câu lạc bộ Ca trù, Trống quân duy trì sinh hoạt, truyền dạy và thực hiện chính sách đãi ngộ cho các nghệ nhân cao tuổi được nhà nước, Hội Văn nghệ dân gian phong tặng danh hiệu.

3. Kinh phí thực hiện

Nguồn ngân sách nhà nước để thực hiện Kế hoạch từ năm 2014 đến năm 2020 là 2.800.000.000 đồng (Hai tỷ tám trăm triệu đồng). Cụ thể:

- Kiểm kê tiền tới tư liệu hóa di sản: 200.000.000 đồng;
- Tuyên truyền, giáo dục, quảng bá: 200.000.000 đồng;
- Phục hồi và truyền dạy: 900.000.000 đồng;
- Tổ chức thi, liên hoan: 500.000.000 đồng;
- Thực hiện cơ chế, chính sách khuyến khích và bảo vệ các Câu lạc bộ và nghệ nhân: 1.000.000.000 đồng.

III. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch

- Chủ trì, phối hợp với các ngành chức năng, các địa phương thực hiện tốt công tác quản lý nhà nước về bảo tồn hát Ca trù và hát Trống quân; xây dựng kế hoạch cụ thể để triển khai Kế hoạch hành động và hướng dẫn thực hiện Kế hoạch; định kỳ tổ chức kiểm tra việc thực hiện Kế hoạch;

- Chỉ đạo các đơn vị chức năng thuộc Sở, Phòng Văn hóa - Thông tin, Trung tâm Văn hóa, Thể thao và Du lịch các huyện, thành phố:

+ Năm 2014: Triển khai kế hoạch kiểm kê và hệ thống hoá tư liệu; tổ chức liên hoan nghệ thuật truyền thống trong đó có hát Ca trù, hát Trống quân; kết hợp công bố Kế hoạch hành động về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể hát Ca trù và hát Trống quân của tỉnh;

+ Từ năm 2015: Hàng năm tổ chức liên hoan hát Ca trù - Chèo - Trống quân, Châu văn một lần, trong đó hát Ca trù, hát Trống quân là chính.

- Phối hợp tổ chức liên hoan văn nghệ khu vực (luân phiên mỗi năm một tỉnh trong khu vực I: Hải Phòng, Hưng Yên, Thái Bình, Nam Định và Hải Dương) theo Chương trình hành động quốc gia;

- Phối hợp với Viện Âm nhạc Việt Nam tổ chức các lớp học hát Ca trù; sưu tầm tài liệu, giáo trình về hát Ca trù, hát Trống quân đưa vào giảng dạy ở trường Trung cấp Văn hóa, Nghệ thuật và Du lịch tỉnh; chỉ đạo Nhà hát Chèo Hưng Yên đưa việc bảo tồn hát Ca trù, hát Trống quân vào nhiệm vụ hàng năm của đơn vị (dựng vở mới, lồng ghép các nội dung vào chương trình biểu diễn, truyền dạy).

2. Sở Tài Chính

- Chủ trì, phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch xây dựng quy định chế độ hỗ trợ đối với các Câu lạc bộ và chế độ đãi ngộ đối với nghệ nhân hát Ca trù, hát Trống quân, trình cấp có thẩm quyền phê duyệt;

- Phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch bố trí kinh phí hàng năm để thực hiện Kế hoạch; hướng dẫn các sở, ngành, địa phương được phân công lập dự toán kinh phí trình UBND tỉnh phê duyệt.

3. Sở Kế hoạch và Đầu tư

Chủ trì, phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tham mưu, đề xuất với tỉnh và các bộ, ngành trung ương thực hiện chương trình mục tiêu về văn hoá đối với những di tích liên quan đến truyền thống hát Ca trù và hát Trống quân.

4. Sở Giáo dục và Đào tạo

Chỉ đạo đưa hát Ca Trù, hát Trống quân vào nội dung giảng dạy tại khoa Nhạc - Họa trường Cao đẳng Sư phạm Hưng Yên; vận động giáo viên, học sinh có năng khiếu về âm nhạc tham gia các lớp học hát Ca trù, hát Trống quân và truyền dạy ở những trường có điều kiện.

5. UBND các huyện, thành phố

Chỉ đạo phòng Văn hóa - Thông tin, Trung tâm Văn hóa, Thể thao và Du lịch các huyện, thành phố và UBND các xã, phường, thị trấn trên địa bàn:

- Tăng cường công tác quản lý nhà nước và đẩy mạnh các hoạt động bảo tồn hát Ca trù, hát Trống quân;

- Tạo không gian, điều kiện để tổ chức hoạt động hát Ca trù, hát Trống quân tại các lễ hội truyền thống, hội thi, hội diễn, sự kiện văn hóa ở địa phương.

6. Báo Hưng Yên, Đài Phát thanh và Truyền hình tỉnh

Xây dựng chuyên trang, chuyên mục về di sản văn hóa phi vật thể, trong đó có hát Ca trù, hát Trống quân; đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quảng bá hát Ca trù và hát Trống quân; thường xuyên có tin bài về hoạt động của các Câu lạc bộ hát Ca Trù, hát Trống quân, các hoạt động truyền dạy và các điển hình trong hát Ca trù, hát Trống quân.

Trên đây là Kế hoạch hành động về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể hát Ca trù và hát Trống quân tỉnh Hưng Yên giai đoạn 2014-2020. Căn cứ nội dung Kế hoạch này, các sở, ngành liên quan, UBND các huyện, thành phố chủ động xây dựng kế hoạch cụ thể để tổ chức triển khai thực hiện; định kỳ tháng 12 hàng năm báo cáo kết quả về UBND tỉnh (qua Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch)./. *han*

Nơi nhận:

- Bộ VH, TT&DL;
- Thường trực Tỉnh ủy;
- Chủ tịch, các Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân tỉnh;
- Các sở: VH, TT&DL, Tài chính, Kế hoạch và Đầu tư, Giáo dục và Đào tạo;
- UBND các huyện, thành phố;
- Báo Hưng Yên, Đài PTTH tỉnh;
- Lãnh đạo Văn phòng;
- Lưu: VT, VX^P.

TM. ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH
KT. CHỦ TỊCH
PHÓ CHỦ TỊCH

Nguyễn Xuân Thơi
Nguyễn Xuân Thơi